

Matti Palo ja Ritva Toivonen

## Miksi ei puutavarapörssiä?

**P**rofessori Risto Seppälä alustaa kirjoituksessaan ”Puukaupassa ei tarvita vapautusta kilpailulaeista vaan vapauta kilpailua” tämän ajankohtaisen teeman hyvin. Päätelyssään hän ehdottaa siirtymistä yksittäisten myyjien ja ostajien välisiin pitkäaikaisiin sopimuksiin, joilla turvattaisiin ostajalle tietty puumäärä ja myyjälle tietty hinta. Nopeiden hintamuutosten aikana sopimushintaa voitaisiin kuitenkin jälkikäteen korjata. Haluamme jatkaa keskustelua tästä teemasta kommentoimalla Seppälän ehdotusta sekä tuomalla esiin puutavarapörssi-idean.

Tärkeänä tekijänä voimme Seppälän tavoin pitää puolueettoman, riittävän yksityiskohtaisen ja tuoreen hintainformaation saantia. Seppälä ehdottaa myös ostajien määrän lisäämistä siirtymällä tehdaskohtaiseen puunhankintaan sekä yksityisyrittäjien tuloa puunkorjuuseen ja -kauppaan. Esityksessä jää kuitenkin avoimeksi, kuinka ehdotettu sopimuskäytäntö johtaisi lisääntyvään kilpailuun puunkorjuussa.

MMT **Matti Palo** toimii professorina Metsäntutkimuslaitoksen Metsien käytön tutkimusosastolla ja MMK **Ritva Toivonen** tutkijana samalla osastolla.

Onkohan puuindeksi nousussa?



### Puutavarapörssin idea

*Puutavarapörssi* voisi olla esimerkiksi *elektroninen järjestelmä*, jota puolueeton *selvitysyhtiö* hoitaisi. Varsinaisen puutavaran lisäksi kauppaa voitaisiin käydä sopimusten johdannaisinstrumenteilla eli *futuureilla ja optioilla*. Futuurit toimisivat puukaupassa uusina keinoina suojautua hintariskeiltä ja puun saantiin liittyvältä epävarmuudelta.

Pörssin tarjoama puumarkkinoiden hintainformaatio olisi hyvin tuoretta. Hintariskeiltä suojautumisen lisäksi futuurien hinnat tarjoaisivat tietoa

myös tulevaisuuden hintaodotuksista. Näin pois-tuisi puukauppasopimusten tarve hintojen määri-tyksen osalta. Sopimuksia ja yhteisymmärrystä toki tarvittaisiin edelleenkin, pitäisihän esimerkiksi mita- ja laatuvaatimuksista sopia yhteisesti. Myyjien ja ostajien määrä markkinoilla lisääntyisi ainakin siten, että pörssikaupan myötä myös sijoittajat ilmestyisivät puumarkkinoille. Kilpailu puunkor-juussa lisääntyisi, mikäli siirryttäisiin tienvarsi- tai tehdashinnoitteluun ja korjuutyö kilpailutettaisiin erikseen.

Sahatavaralla käydään kauppaa Chicagon pörssissä. Sen sijaan raakapuulla ei tiettävästi käydä varsinaista pörssikauppaa missään päin maailmaa. Tästä syystä puutavarapörssin toteutettavuuden sel-vittäminen herättäneee myös kansainvälistä kiinnos-tusta, etenkin kun paineita puukaupan kehittämi-selle on Suomen lisäksi myös muualla. Toteutes-saan puutavarapörssi voisikin toimia kansainväli-senä kauppapaikkana, joka riittävän laajassa mitta-kaavassa toimiessaan myös tahdistaisi Suomen puun hinnat entistä paremmin kilpailijamaiden hintojen muutoksiin. Tuonti- ja vientipuun kauppa toisi pörssiin myös lisää volyyymiä, joka taas on edellytys tehokkaalle toiminnalle.

Riittävän kaupan volyymin saaminen puutavara-pörssiin edellyttäisi kuitenkin ensi sijassa sitä, että puun ostajat ja myyjät käyttäisivät pörssiä merkit-tävässä määrin markkinapaikkana. Puutavarapörssin toteuttamista selvitetessä avainkysymys on-kin puukaupan eri osapuolten näkemysten ja tar-peiden kartoittaminen. Keskeistä on myös arvioida millainen puuraaka-aine parhaiten pörssikauppaan soveltuisi ja missä muodossa pörssikauppa voitai-siin aloittaa. Toteutettavuus ratkeaa lopulta puuta-varapörssin perustamisesta syntyvien hyötyjen ja kustannusten vertailulla.